

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 352

van **CARMEN RYHEUL**

datum: 26 augustus 2020

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Crematoria - Capaciteit en behoeften

In 2015 voerde het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) in opdracht van de toenmalige bevoegde minister een behoeftestudie uit met betrekking tot de benodigde crematiecapaciteit in Vlaanderen om aan de (stijgende) vraag naar crematies te kunnen voldoen. In deze studie werd vooropgesteld dat tegen 2020 in de crematoria in totaal 40 ovenlijnen beschikbaar zouden zijn met een theoretische maximumcapaciteit per ovenlijn van 7 crematies per dag. Nog volgens deze studie zou dit vanaf 2020 voor de crematoria een theoretische maximale capaciteit van bijna 86.000 crematies per jaar opleveren (= 40 ovenlijnen x max. 7 crematies per ovenlijn/dag x 307 werkdagen), waardoor er volgens deze studie in Vlaanderen nog minstens tot 2050 voldoende crematiecapaciteit zou zijn om aan de steeds maar toenemende vraag te kunnen voldoen.

Op het ogenblik dat voormelde behoeftestudie werd uitgevoerd, was er echter nog geen sprake van de COVID-19-crisis, waarbij steeds meer nabestaanden vanuit gezondheids- en hygiënisch oogpunt kiezen voor de crematie van hun overledenen.

In die optiek bereikten ons via de pers (VRT-nieuws Radio 2 van 10 april 2020 en 25 augustus 2020 - Het Nieuwsblad van 25 augustus 2020) alarmerende berichten van de crematoria in Brugge en Kortrijk omtrent de zeer fors gestegen vraag naar crematies, die volgens de directie van het crematorium Kortrijk volledig is toe te schrijven aan de COVID-19-crisis. Waar vroeger de wachttijd tussen het ogenblik van overlijden en crematie slechts een drie- à viertal dagen bedroeg, loopt deze daardoor intussen reeds op tot een week of zelfs langer. In het crematorium van Kortrijk zou de toestand volgens de recentste persberichten intussen dermate precair zijn dat de via de vigerende omgevingsvergunning maximaal vergunde crematiecapaciteit van 4000 crematies/jaar, dit jaar reeds eind oktober/begin november bereikt zal worden. Indien er voor dit crematorium geen verhoging van de huidige maximumcapaciteit wordt toegestaan, kunnen in november en december 2020 geen crematies meer uitgevoerd worden in de regio Kortrijk. Dit betekent dat er ook voor de omliggende crematoria mogelijk een sneeuwbal effect met ook daar ernstige capaciteitsproblemen dreigt. Nabestaanden zullen met hun overledenen uit de regio Kortrijk immers vanaf eind 2020 voor crematies noodgedwongen moeten uitwijken naar andere crematoria in de omliggende regio's, terwijl deze crematoria op dit ogenblik ook al het hoofd moeten bieden aan de toenemende crematievraag uit hun regio zelf.

1. In hoeverre zijn de prognoses en het besluit uit de bovenvermelde behoeftestudie van 2015 nog correct en relevant rekening houdende met de impact van de huidige COVID-19-crisis (hogere sterftecijfers in combinatie van de vanuit gezondheids- en hygiënisch

oogpunt plotse zeer fors toegenomen vraag naar crematies) die Vlaanderen in 2020 trof? Overweegt de minister van Binnenlands Bestuur om ABB opdracht te geven voor het uitvoeren van een nieuwe behoeftestudie?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, in welk stappenplan (inclusief uitvoeringstermijnen) voorziet de minister dan?

2. Artikel 2 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging bepaalt expliciet dat enkel een gemeente of een intergemeentelijk samenwerkingsverband een crematorium kan oprichten en beheren.

Zijn er op dit ogenblik al plannen binnen de Vlaamse Regering om in de al vergunde crematoria in extra ovenlijnen te voorzien en te vergunnen en/of in het Vlaamse Gewest nieuwe crematoria op te richten en te vergunnen?

Zo niet, waarom niet?

Zo ja, graag toelichting omtrent deze plannen.

3. De capaciteit voor de bewaring van de overledenen in de mortuaria in afwachting van crematie is niet onbeperkt.

Hoe is de minister van plan om het hoofd te bieden aan de steeds maar oplopende wachttijden tussen het moment van overlijden en crematie, en de daaruit voortvloeiende problemen inzake bewaring van de overledenen? Is er nood aan een wettelijke regeling om deze termijn decretaal te beperken tot een bepaald maximum aantal dagen zoals dit bijvoorbeeld via de wet op de lijkbezorging in Nederland het geval is?

4. Hoeveel procent van de COVID-19-gerelateerde overlijdens hebben tot op heden in 2020 tot een crematie van de overledene geleid? Zijn er wat betreft de cijfers van 2020 reeds prognoses en een tendens waarneembaar inzake het aantal crematies dat reeds werd uitgevoerd en nog zal worden uitgevoerd in de Vlaamse crematoria ten opzichte van de crematiecijfers van 2019 (i.c. 44.862 (cfr. schriftelijke vraag nr. 162 van 11 januari 2019 van collega Katrien Schryvers)) en 2018 (44.553 (cfr. schriftelijke vraag nr. 208 van 9 maart 2020 van collega Katrien Schryvers))?

5. Kan de minister per Vlaams crematorium een overzicht bezorgen van:
 - a) het aantal operationele ovenlijnen;
 - b) het aantal crematies dat op jaarbasis in de omgevingsvergunning maximaal werd vergund?

6. Welke crematoria dreigen nog voor eind 2020 hun maximaal vergunde crematiecapaciteit voor 2020 te bereiken?

7. Welke Vlaamse crematoria beschikken nog, zonder vooruit te willen lopen op de mogelijke omgevingsvergunningsaanvraagprocedures voor het wijzigen van de vergunde crematiecapaciteit, over een theoretische mogelijkheid om het aantal crematies die op jaarbasis mogen worden uitgevoerd te verhogen? Graag per crematorium het extra aantal crematies op jaarbasis dat nog theoretisch vergunbaar is?

8. Voorziet de minister in een noodprocedure met het oog op de verhoging van de maximaal vergunde crematiecapaciteit ten behoeve van de crematoria die nog voor het einde van het jaar hun maximaal vergunde crematiecapaciteit zullen bereiken (indien de normale omgevingsaanvraagprocedure dient gevolgd, bestaat immers het risico dat in een aantal Vlaamse crematoria tijdens de laatste maanden van 2020 geen enkele crematie meer mogelijk is)?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Bart Somers (352), Zuhal Demir (948).

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 352 van 26 augustus 2020

van **CARMEN RYHEUL**

1. In 2020 opent het laatst geplande crematorium zijn deuren in Oostende waardoor er in Vlaanderen een theoretische capaciteit bestaat van 41 ovenlijnen x 7 crematies/dag x 307 werkdagen, wat neerkomt op 88.109 crematies per jaar.
De prognoses van de FOD Economie en het Belgisch Statistiekbureau geven aan dat het sterftecijfer de komende decennia zal toenemen van ruim 69.000 overlijdens vandaag in Vlaanderen tot ruim 78.000 in de jaren vijftig (nadien neemt het geleidelijk af). Dat wil zeggen dat het sterftecijfer rekening houdt met een stijging van ongeveer 13%. Vandaag registreren we in Vlaanderen bijna 45.000 crematies (crematiegraad van 65%) zodat volgens dezelfde redenering we er kunnen vanuit gaan dat het aantal crematies zal toenemen tot bijna 51.000 per jaar (of zelfs tot meer dan 54.000 crematies per jaar als we rekening houden met een stijging van de crematiegraad tot 70%).
In die zin lijkt de beschikbare capaciteit ruim voldoende, temeer omdat de berekening van de beschikbare capaciteit gebaseerd is op voorzichtige aannames (zie verder vraag 7).
2. Zoals gezegd staan voor 2020 de laatste twee ovenlijnen op de planning in het crematorium van Oostende. Er zijn momenteel geen nieuwe installaties gepland. Het Regeerakkoord voorziet dat ook private actoren het initiatief kunnen nemen tot oprichting van een crematorium.
3. In enkele (vooral kleinere) crematoria was er gedurende een beperkte periode een wachttijd die langer dan gebruikelijk was, maar nooit van aard om te zeggen dat er sprake was van lange wachttijden. Alle crematoria hebben trouwens bijkomende inspanningen geleverd (extra dagen geopend, gewerkt in meerdere shiften, op feestdagen, enz....) om de plotse stijging van crematies zo goed als mogelijk op te vangen en om wachttijden te vermijden. Uit de statistieken (zie www.vnoc.be) blijkt bovendien dat die plotse piek te wijten aan het hoog aantal corona-overledenen zich nagenoeg vooral voordeed tijdens de maand april.
4. De vergelijkende cijfers staan gepubliceerd op de website van het VNOC. Daaruit blijkt dat in april 2019 3.737 crematies werden uitgevoerd in alle Vlaamse crematoria. In april 2020 bedroeg het cijfer 6.721 crematies (+80%). In de periode sedert mei 2020 liggen de cijfers al terug veel dichterbij de cijfers van de voorgaande jaren. Een prognose maken voor de resterende maanden van het jaar is uiteraard moeilijk, maar zoals gezegd zijn de cijfers al terug normaler. Met de opstoot van het corona-virus in augustus zien we dat het aantal crematies ook weer boven het gemiddelde ligt, zonder dat de situatie even erg is als in april. Ik heb geen globale gedetailleerde informatie over het aantal gecremeerde corona-overledenen omdat deze zeker niet accuraat zijn doorgegeven.

5. Overzicht van alle Vlaamse crematoria:

Crematorium	Aantal vergunde ovenlijnen	Bijzondere voorwaarde in de omgevingsvergunning met een beperking op het aantal crematies?
Oostende	2	
Brugge	4	
Kortrijk	3	4.000/jaar
Lochristi	5	
Sint-Niklaas	3	4.000/jaar
Aalst	3	3.000/jaar
Antwerpen (Wilrijk)	6	
Turnhout	3*	
Zemst	3	
Hofheide	3	
Lommel	3	
Hasselt	4	
Totaal	42	

* Het crematorium van Turnhout is vergund voor 3 ovens. Eén oven was buiten werking en werd intussen verwijderd.

6. Vermits alleen de crematoria van Kortrijk, Sint-Niklaas en Aalst een beperking hebben, zullen deze mogelijk hun capaciteit bereiken in 2020. Volgens mijn info wordt het quotum in Kortrijk bereikt begin november 2020. Er is een verzoek tot bijstelling van de milieuvoorwaarden ingediend bij de deputatie waarbij men voorstelt om dit jaarquotum op te trekken naar 4.800. De deputatie heeft op 10 september de vergunning hiervoor afgeleverd na positief advies van de POVC.

De crematoria van Aalst en Sint-Niklaas behoren tot dezelfde groep als het crematorium in Lochristi. Of dit jaar de maximumcapaciteit van de crematoria van Sint-Niklaas en Aalst wordt bereikt en indien wel wanneer dit zal zijn, is momenteel nog niet geweten.

7. De crematoria die niet onderhevig zijn aan een opgelegde maximum capaciteit, zouden jaarlijks nog meer crematies kunnen uitvoeren. In de berekening van de behoeftestudie wordt uitgegaan van 7 crematies per lijn per dag. In de meeste gevallen is het haalbaar om het gemiddeld aantal crematies te verhogen tot 8 per dag per lijn. In Antwerpen en Turnhout kan dit zelfs opgetrokken worden tot 24 crematies per lijn per dag. In deze redenering bestaat er zelfs een theoretische capaciteit van bijna 140.000 crematies per jaar. Dit bevestigt andermaal dat er zeker geen spanning zit op de beschikbare capaciteit. De drukte in de maand april was volledig te wijten aan het Covid 19-virus en was tot zover eenmalig. Het lijkt ons dan ook te kort door de bocht om hieruit af te leiden als zou er een capaciteitsprobleem zijn in Vlaanderen. Uiteraard voor de regio's met een beperking in hun vergunning kan dit wel reëel zijn, maar dat is zeker geen beeld voor de rest van Vlaanderen.

De vergunningen zijn verleend op basis van een realistische verwerkingscapaciteit in het aanvraagdossier. De vergunningverlenende overheid heeft dit meegenomen in de overweging om de crematoria te vergunnen. De crematoria kunnen exploiteren voor zover de hinder voor de buurt en de omgeving, alsook de impact op het leefmilieu niet nadelig wordt beïnvloed. Wanneer er een impact te verwachten valt dient het crematorium een aanvraag in te dienen. Het crematorium kan dus niet zomaar haar eigen capaciteit opdrijven tot de theoretische capaciteit van de ovenlijnen.

8. De Vlaamse Regering is niet gemachtigd om noodmaatregelen uit te vaardigen die op generieke wijze afbreuk doen aan de vergunningsplicht of de vergunningsprocedure. Dat kan enkel als er een decretale machtiging toe bestaat. En die decretale machtiging bestaat vooralsnog niet. Ik kan de crematoria die verwachten dat hun crematies significant zal toenemen of verwachten dat het aantal toegelaten crematies zullen overschrijden, voorlopig dus enkel aanraden om zo spoedig mogelijk een wijziging van hun omgevingsvergunning aan te vragen. Mogelijks kunnen een aantal van deze procedures zelfs verlopen via de vereenvoudigde procedure, en dus zeer snel afgerond raken. Het crematorium van Kortrijk heeft reeds de procedure doorlopen om de capaciteit in de omgevingsvergunning aan te passen.